

*ejusque in literas & literatos amore . De
BERNARDO DE MONTESA Carmelitarum so-
dali , ac BERNARDO altero Cisterciensi mo-
nacho : CALLISTO Papa III. & DIDACO
DE COMONTES.*

389. **A**LTER , post nunquam satis laudatum Abulensem Episcopum , ALPHONSUS huic loco sistendum se offert, ut pote decem tantum ab obitu Tostati mensibus fato functus . Paulli Burgensis Episcopi ex legitima conjuge filius , DE SANTA MARIA , atque etiam GARSIAS DE S. MARIA , ac DE CARTHAGENA , cognominatus , Burgen sis & idem quoque præful ; nec ipse minor , existimatione hujus sæculi , Alphonso Abulensi , si virtus , & animi robur , necnon insignis Ecclesiasticae & publicæ rei utilis doctrinæ , simulque prudentiae atque facundiæ do tes, considerentur . Quibus, dum viveret , Hispaniarum omnia regna , Germaniæ nationes , atque ipsam summi Ecclesiæ sacerdotis aulam , sive famâ , sive coram præceptis , cum singulari quadam , nec facile aliis communi , famæ celebritate complevit .

390. Natus hic , uti creditur , anno superioris sæculi sexto supra nonagesimum , & sub disciplina magni parentis ad sacram tempore suo ineundam vitæ rationem educatus , integerimis & gravissimis moribus , quos vultus ipse ac status decore & honestate pleni commendabant , eximiam juris utriusque prudentialiam , naturalisque totius philosophiæ cognitionem , veluti monogrammæ ac linearis picturæ colores , adjunxit . Decanum ille tunc gerebat Compostellæ Ecclesiæ (addunt , & Segobiensis) cumque Portugallæ Rege Joanne , anno scilicet xxiii . Joannis Castellæ Regis sui nomine pacem pepigerat , cum idem Joannes Castellæ Rex secundus Hispanam pro dignitate rei ad Basileensem Oecumenicam Synodum legationem adornaturus , (quæ Synodus anno MCDXXXI . & aliquot sequentibus , favente olim Eugenio Papa , mox ab eo diris devota , perduravit) Alphonsum eò nostrum ^a , unà cum Alvaro de Osorna Conchensi antistite , & Joanne de Sylva Cifontano Comite , destinavit . Quo in loco & munere natus is idoneum & aper tum explicandæ suæ virtutis campum , mirares quantum honoris & plausus ab omnibus ejusdem Concilii patribus & confessu integro reportaverit .

^a Garibay
lib. 56. cap. 23.

C A P U T VIII.

De ALPHONSO DE S. MARIA , sive DE CAR THAGENA , Burgensi Episcopo , Paulli etiam post Episcopi Burgensis filio . Ejus magnæ virtutes atque dignitas in Concilio Basileensi satis perspectæ , mireque laudatae . Ejusdem legationes & scripta , controversia præcedentia inter Anglie & Castellæ Regum oratores , & super insularum Fortunatarum dominio inter Castellæ & Portugallie . Diversa olim opinio de non repellendis ab honore & dignitate illa è Judaïsmo conversis . De JOANNE DE MENA Cordubensi poëta , & regio Joannis II. Castellæ Regis historico , & ejus carminebus . De JACOBO DE S. JOANNE , FERDINANDO PETRI DE GUZMAN , Joannis ejusdem Regis II. chronographo , & ALPHONSO CARRILLO DE ALBORNOZ . De ALPHONSO item Aragonie & utriusque Siciliæ magno Rege ,

391. Cuius rei quia egregium satis præsentemque gestis omnibus habemus testem , Æneam neimpe Sylvium , qui Pius aliquando II. Papa fuit creatus , ex ejus Commentariis de hoc Concilio ea quæ ad propositum spectant , quod liber ille non adeò vulgaris est ; sive quia præstat omnia simul haberi , quæ vir laudatissimus de viro laudari dignissimo consignavit scriptis suis , desumemus . Libro I. ait ex Hispanis unum Episcopum Conchensem , cum inchoaretur Concilium , præsentem ad fuisse . nondum enim delicia Hispaniarum (infit) Burgenis ex legatione ad Cæsarem erat rever sus . Unde liquet medio isto tempore postquam ex Hispaniis fuerat profectus , Burgen sis

sis cum Ecclesiae insulis per renunciationem (quod suo loco diximus) Paulli patris ornatum fuisse. Nam paullò post *Aeneas de congressu quodam inter patres habito, plurima etiam (ait) prelatorum decus Burgensis Episcopus ac eleemosynarius Regis Aragonum* (alius à nostro hic est) non minus eloquentia quam doctrina praeclarus, disputavere. Deinde ad quæstionem de superioritate Papæ aut Concilii multa illum respondisse sic doctè atque verificè, ut omnes ab ejus ore avidè dependent, jam non (ut in aliis sit) orationis finem, sed longam continuationem desiderantes, ipsumque unicum esse scientie speculum predicarent. Sequuntur alia minus ad rem pertinentia. Loco autem alio: *Primus igitur Burgensis Episcopus inter omnes consilio & facundia præstans, differri conclusionem &c. suadebat.* Et mox: *Instabat magnopere Burgensis Episcopus, ut si posset, inter discordes patres concordiam sereret, & qua ipse sibi perpetuò fruitur, clargiri pacem aliis satagebat.* Constat autem ex primo isto, quem laudamus, *Commentariorum* libro, Hispaniæ omnes præsules, quum de exauctorando Eugenio actum fuit, à sessione absuisse. Nec ulla ulterior in Conciliis gestis apud *Aeneam Alphonsi* mentio.

392. Carthaginensem quoque fuisse eum Episcopum nescio unde eliciunt qui hunc fuisse prætermisum in hujus Ecclesiae præfuum albo, *Aegidio Gundisalvi Davilæ, & Francisco Cascalio Murcianarum rerum historico, confundentes hunc cum Paullo genitore, culpæ vertunt.* Ferdinandus enim Pulgarius in elogio altùm tacet de hoc munere.

393. Oportet autem, ut diximus, si Compostellanus erat decanus, cùm Basileam fuit destinatus, & ab Eugenio IV. Papa creatus fuit Romæ Burgensis Episcopus (quæ duo Pulgarius disertè docet) in ejus transitu per Romanam curiam Basileam aut Germaniam versus id contigisse, cùm intra breve tempus cùm in Concilium venisset, Burgensis iam ab *Aenea Sylvio* appelletur Episcopus. Porro eam vel adhuc absentis opinionem Eugenium concepisse nostri auctores referunt b, ut cùm certior factus fuisse brevi eum in curiam venturum, coram sacro Cardinalium senatu, se, præsenti Alfonso, in Petri cathedra non sine verecundia sessum ingenuè ac modestè pronunciaverit.

b Garibay lib.17. cap. 4. *Aegidius Gonzalez in Theatro Ecclesiæ Burgense, Joannes Mariana lib. 21.cap.6.*

394. Dicitur quoque Alphonsus noster publico nomine, sive Joannis Regis, sive Concilii ipsius Basileensis, Albertum II. Austriacum Imperatorem & Ladislauum Poloniæ Regem super Bohemiæ regno dissidentes conciliasse: quod quidem post è Basilea discessum circa annum MCDXXXVIII. sequentemve, quo tempore Albertus imperavit, oportet factum.

395. Multis Pulgarius celebrat Alphonsi virtutes, mentis atque corporis æqualem munditiam, animi demissionem, temporalium abstinentiam, muneris sui gestionem ad unguem exacti, & insignem piarum erogationum munificentiam. Alphonsus item Palentinus in gestis Hispaniensibus suorum dierum, sive *Aymalibus* adhuc MSS. gravitate

honestateque insignem virum ac doctrinæ singularem prædicat. Opera autem nobis hæc reliquit, quorum non minus quam restè & laudabiliter gestorum auctoramento, posteritati se commendavit. Aliquot autem eorum lucem viderunt, cætera remansisse Burgis in cappella, in qua tumulatus fuit, Pulgarius refert.

396. *Anacephalæosis nempe Regum Hispanorum, Romanorum Imperatorum, summorum Pontificum, necnon Regum Francorum* (ad Burgense capitulum, ut ex præfatione colligitur, quâ innuitur etiam, quâ formâ voluerit auctor hanc recapitulationem, seu arborem historiæ expositum, chartis consignari) ex illa nempe majoris operæ, quam Joanni, nuper defuncto, Regi nuncupatam olim obtulerat, ad majorem brevitate in redacta, & ab Athanarico Gotthorum Rege usque ad Henrici Castellæ Regis IV. initium, sive ad ultimum usque Februarii diem anni MCDLVI. quod in fine ait, continuata. Hanc primùm in lucem emisit Xantus, seu Sancius, Nebrissensis, Antonii filius, unà cum Roderici Ximenii Toletani, Joannis Gerundensis, antistitum, ejusdemque Antonii Nebrissensis catholicorum Regum historiis, Granatæ anno MDXLV. in folio. Unde iterum commissa fuit *Hispanie illustratae corpori* ab Andrea Schoto. Sub *Genealogie Regum Hispanorum* titulo laudat hunc commentarium Didacus Roderici de Almela in *Valerio suo bistoriarum lib.8.tit.6.cap.9.* Attamen *Anacephalæosis* titulum præfert codex antiquus, qui apud Olivarensem comitem fuit manu scriptus. Uulgari autem lingua

397. *Doctrinal de cavalleros.* quem roga-tu Didaci Gomezii Sandovalis Comitis de Castro ac de Denia scripsit librum Burgis editum anno MCDLXXXVII. atque iterum MCDXCII. in folio: quæ duæ editiones in eximii viri D. Laurentii Ramirezzii à Prato bibliotheca fuere. Continet hic liber nobilium virorum ad ea quæ noscere ac facere tenentur, ex legibus olim à Regibus Hispaniarum promulgatis, instructionem.

398. *Oracional o tratado que contiene (apponimus inscriptionem integrum editionis posthumæ) respuesta à algunas questiones que hizo el noble cavallero Fernan Perez de Guzman al reverendo P. virtuoso Prelado D. Alonso de Carthagena de buena memoria, Obispo de Burgos, tocante à la fiel y devota oracion.* Sequitur: *Contemplacion mezclada con oracion, compuesta en Latin, y tornada en leng:age Castellano, sobre el Psalmo de David: Judica me Deus.* Item: *Declaracion de un tratado que hizo S. Juan Chrysostomo, el qual demuestra y concluye, que ninguna persona es dañada sino por si misma; que le mandó el Rey D. Juan el II. hazer.* Adjungitur carmen seu epicedion Ferdinandi ejusdem Perezii in Alphonsi obitu. Quæ omnia Didaci Roderici de Almela, qui familiaris fuit Alphonso, ut credimus, operæ Murciæ ex typographia Gabrielis Loïssi Arimo, & Lupi de la Roca MCDLXXXVII. in folio prodierunt. Hoc *Orationale opus, alias duodenario*, quod quæstionibus constaret duodecim,

decim, nuncupatum, idem Didacus Roderici in epistola quadam ad Joannem Cordubensem scripta, quæ unâ it cum ejus opere *De las batallas campales* sub hac laudat epi-graphe.

399. *Conflatorium* (nescio cujus argumenti) laudat idem Almela in *Valerii bistoriarum* scepīus dicto loco.

400. *Defensorium fidei*. Hunc librum differtis verbis laudant idem Almela in *Valerio bistoriarum* lib.8. tit.6. cap.9. Alphonsus Venerus in *Enchiridio temporum*, & alii. Atque hunc editum typis fuisse alicubi legimus.

401. *Super altercatione præminenitie sedium inter oratores Regum Aragonie & Anglie* in *Concilio Basileensi*. Ita inscribitur in codice Vaticanæ bibliothecæ manuscriptæ num. 4150. Nostris auctoribus non cum Aragonie, sed cum Castellæ, controversiam Anglis legatis fuisse affirmantibus. Planè Castellæ dignitatem ab eo contra oratores Anglos, qui priora sibi vendicabant, scripto defensam, & patribus oblatam, Stephanus Garibajus lib.16. cap.23. & Joannes Mariana lib.21. cap.6. docent, quo quidem scripto Anglorum audaciam fregit. Ac verè res inter Anglos & Castellanos gesta argumentum est libelli, quem plures viderunt. Quare mendum irrepsisse in Vaticani codicis inscriptionem consonum vero est. Nam codici ejusdem bibliothecæ 4151. *Propositio* inscribitur *facta per rev. P. Alphonsum, Ep. Burgensem, super altercatione &c. inter Ambasciatores sereniss. & potentiss. principis dom. nostri Regis, & Ambasciatores illistriss. principis dom. Regis Angliae &c.* Incipit: *Memor sum, reverendiss. reverendique PP. ejus sententia, quam dixisse fertur Demosthenes &c.* Hoc autem fortasse opus est, *De las sesiones*, hoc est, Sessio-num, quod nostro tributum à Didaco Vale-ra in *Ceremoniali principum*, quod manuscri-putum exstat, observavimus.

402. Item. *Super Canarie insulis pro Rege Castellæ allegationes*. quæ sunt in Vaticano codice 4151. mss. Lis nimurum erat super do-minio Fortunatarum, sive Canariarum insu-larum, inter Henricum Portugallie Infan-tem Joannis I. Regis filium, cui Betancurtius Gallus nullo jure eas vendiderat, & Joannem II. Castellæ Regem; reque ad Eugenium Pa-pam delata, Ludovico Alvare de Pace Joannis procuratore, dicta pro eo sententia fuit; quod anno hujus seculi tricesimo primo con-tigisse, Franciscus Lupi à Gomora in *Histo-ria generali Indiarum* docet, atque eo adhuc di-stinctius Joannes Nonnius Peña in nova ista-rum insularum descriptione & historia cap.7. Aderat fortè Alphonsus sub idem tempus Romæ Basileam venturus, cui commendatae simul cum Ludovico caussam instruendi par tes fuere. Adjungit Almela simul agitatum fuisse de jure ad expeditiones in proximis Hispanie oræ regnis Africæ Fessano & Ma-rochitano faciendis: Meminit etiam hujus operis Alphonsus Madridius Alcoritanus ar-chidiaconus in *bistoria ms. Palentine urbis*.

403. *Orationem quoque habuit in Concio-lio Basileensi*, quæ in Vaticano 232. ms. codice exstat.

404. *Defensorium unitatis Christianæ, ad sereniss. principem dom. Joannem Castelle & Le-gonis &c. Regem potentissimum*. Conversorum ex Hebraismo agit caussam, ut scilicet bene-volè, & ex Christianæ charitatis legibus; non verò cum honorum indignis & expertibus ad Ecclesiæ gremium reciperentur. Liber est doctissimus, suoq[ue] artifice dignus, sacrarum Scripturarum, Ecclesiæ universalis, atque His-pañe Conciliorum, nec minùs sanctorum patrum, & juris utriusque testimoniis doctè atque nervosè explanatis, constans. Cujus tres partes sunt. *Prima* (ipsius auctoris verbis) aliquantò generaliter, *secunda* particulari distin-ctione specialiter hanc sanctam (ait) unitatem de-fendere tentat. *Tertia* quantum errorem incurvant qui contra eam aliquid dogmatizare præsumunt, ac quid ad eorum reductionem seu punitionem superioribus suis incumbat agendum, ostendit.

405. Prima quidem pars continet capi-ta 10. secunda in quatuor theorematu subdi-viditur. I. Demonstrat per redemptorem mundi Christum Jesum dominum nostrum populum Israëliticum fuisse quoad sufficien-tiam salvatum. II. Gentes quoque universas eodem modo per eundem Salvatorem gra-tiam recepisse. III. Tam Israëlitas quām Gentiles per sacri baptismatis januam ad fidem catholicam ingredientes, non duos po-pulos, aut duas gentes diversas manere, sed ex utriusque venientibus unum populum no-vum creari. IV. Tam hinc quām illinc ad fidem catholicam venientes, quamcumque eminentiam, nobilitatem, aliāmve dotem, quam primò habebant, in quantum Eccle-siastice hierarchię institutis non obviat, re-cuperare, habilitatemque de novo obtinendi acquirere. Primum theorema octo capita, secundum tria, tertium sex, quartum triginta quatuor habet capita.

406. Tertia demum pars operis capitibus quatuordecim continetur. Incipit prolo-gus ad Regem: *Scripseram quidem vestræ re-giae maiestati, potentissime princeps, sub vestro c. His-pano idiomate, quæ mibi tunc occurrebat ad exhortationem reductionemque illorum, si aliqui sunt, quos inadvertentia &c. quæ unitatem Ec-clesiæ catholicæ &c. offendere possent.* Unde li-quet aliud aliquid operæ in eadem adornanda Sparta ante hoc tempus eundem navâsse. Absolvitur totum opus his verbis: *Valeat prosperè, quinimmo feliciter, (ut unico verbo bo-na fortuna & virtutis includam) regia serenitas vestra, & hoc parvulum munusculum in humili-tate cordis, cum ardore charitatis, oblatum, regali gratiofitate acceptare, & ubi opus fuerit, corri-gere atque emendare, dignetur. Anno quinque-simo post quadragecentos & mille ab incarnatione Verbi æterni conscriptum, sacri Romani tempore Jubilæi pio & optato currente. Laus Deo.*

407. Hujus commentarii hoc specimen nobis benignè huc inferendum subministravit æternum colendus amicus noster D. Joannes Lucas Cortesius ex ms. codice, quem apud se habet, quemque nos ipsi vidimus. Atta-men commune hoc inter doctissimos viros trium ferè saeculorum de hac re judicium non potuit haſtenus quampluribus stabili-tum

tum Ecclesiarum & gymnasiorum sanctiōnibus, Pontificia etiam auctoritate nitentibus, contrarium judicium persuasionemque, non infrequentibus confirmatam apostatarum exemplis, labefactare. Occasionem verò huic dedisse Alphonsi scripto, quod quidem anno hujus saeculi sui quinquagesimo confecisse dicitur, primum de hac interdictione ab certis honoribus sive sedendi & suffragium ferendi locis novis Christianis facta statutum Toletanum quoddam superiore anno XLIX. factum admonuit nos cuiusdam curiosi hominis oræ libri de quo loquimur affixa nota.

408. *Memorial de virtutes*. Quod à superiori jam laudato *Defensorio fidei* distinguimus, quamvis confundere videantur alii, eo quod vernacula inscriptio, quam omnes laudant, id suadeat, seorsumque ab illo habeant memorati Almela domesticus testis ac Veneris.

409. At nescimus planè quod respexerit Ludovicus Ariz benedictinus *Historie Abulensis* tertia parte fol. 12. quum *Lucam Tudensem in additionibus Alphonsi de Carthagena* (quod interpretor *additiones Burgensis nostri ad Tudensem Episcopum*) laudat; nisi *Anacephalæsin* significare voluerit.

410. Jussu quoque is Joannis Regis è Latino in vernaculum vertit Senecæ aliquot libros (duodecim Almela expressit) locisque opportunis glossas adjunxit. Interpretatus quoque est finem operis *De casibus virorum illustrium* Joannis Boccaccii à Petro Lupi de Ajala majorem in partem è Latino in Hispanum translati, uti de Petro loquentes annotavimus. Necnon & cum Leonardo Aretino de Aristotelis Ethicorum interpretatione ab eo confessa, cùm in Italia esset disputâsse dicitur, scriptoque disputationem consignasse: quod Pulgarius & Almela referunt, quorum posterior *Declinationes* opus vocat. Planè is fuit Leonardus, *de cuius facultate interpretandi præclarum erat Andronii Thessalonicensis iudicium*. Verum quippe eum & fideliissimum Græcorum librorum interpretem appellare solebat, ceteros autem magis parapbrañas; in quo tamen majorem Romani sermonis castimoniam Erasmus requirebat. Quod totidem verbis ait Petrus Daniel Huëtius, vir eruditissimus, *De interpretatione* libro secundo.

411. Decessit noster Alphonsus sexaginta annos natus Villasandini Burgensis sacri territorii oppido, cùm visitato Jacobi Apostoli sepulchro è Compostella rediret, XII. Iulii MCDLVI. Directas ad eum habemus Ferdinandi Gomez de Civitate-regali, Joannis II. Regis medici, diserti facetiisque hominis, tres epistolas 24. 30. & 31. lectu non indignas. Multis nostrum laudibus efferunt Hispanarum rerum scriptores, Garibajus lib. 16. cap. 23. & lib. 17. cap. 4. Egidius Gonzalez in *Theatro Burgensis Ecclesiæ*, & quis non?